

ВИТРАТИ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Витрати є постійним об'єктом дискусій серед провідних вчених та фахівців. Зокрема, наводяться неоднозначні визначення поняття «витрати» і при цьому часто відсутні необхідні методологічні акценти відносно змісту, класифікації і оцінки, що суттєво знижує глибину розуміння, об'єктивність і системність підходу до даної економічної категорії.

Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» - витратами звітного періоду визначаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Слід зазначити, що важливим аспектом дослідження сутності витрат є їхня класифікація. В загальному вигляді в економічній літературі витрати підприємства поділяються на поточні (операційні) та інвестиційні. Але така класифікація потребує доповнення і уточнення щодо складу витрат і знаходження місця в ній таким відомим термінам, як авансова вартість, економічні ресурси, застосовані ресурси, інвестиції, одноразові витрати, капітальні вкладення (капітальні витрати), реальні інвестиції, собівартість реалізованої продукції, повна собівартість продукції.

На практиці розрізняють витрати на одиницю продукції та загальні витрати на весь обсяг виготовленої продукції (наданих послуг).

Залежно від ступеня однорідності витрат їх слід поділяти на одноелементні (прості) – це однорідні витрати за економічним змістом (сировина, матеріали, заробітна плата тощо) комплексні – різні за своїм складом і охоплюють декілька елементів витрат, їх ще називають непрямими (загальновиробничі та адміністративні витрати, витрати від браку тощо).

За економічною сутністю у формуванні собівартості продукції витрати поділяють на основні та накладні. Основні витрати безпосередньо пов'язані з процесом виготовлення виробів і утворюють їх головний речовий зміст (витрати на сировину, основні матеріали, технологічне паливо тощо). За допомогою накладних витрат створюються необхідні умови для функціонування виробництва, його організації, управління, обслуговування (загальновиробничі витрати).

Як відомо, за способом обчислення на окремі види продукції витрати поділяють на прямі та непрямі. Прямі витрати безпосередньо відносять на собівартість виготовленого конкретного виду продукції і можуть бути розраховані на її одиницю прямо. Непрямі витрати пов'язані з виготовленням різних видів продукції, в цьому разі не можна безпосередньо обчислити витрати на окремі види продукції. До таких витрат відносять загальновиробничі витрати, витрати на утримання та експлуатацію машин тощо. Непрямі витрати розподіляють на окремі види продукції пропорційно визначеній базі.

Залежно від зв'язку з обсягом виробництва витрати поділяють на постійні та змінні. Постійні витрати – це такі, абсолютна величина яких у даний період при зміні обсягу виробництва в певних межах не змінюється. При істотних змінах обсягів виробництва, наслідком яких є зміни виробничої та адміністративної структури підприємства, величина постійних витрат змінюється стрибкоподібно, після чого вона знову залишається незмінною.

Змінні витрати – це такі витрати, величина яких у даний період безпосередньо залежить від обсягу виробництва.

Залежно від часу виникнення витрати можуть бути поточними, одноразовими і майбутніми. Поточні витрати здійснюються щоденно в даному періоді, одноразові – це разові витрати, що здійснюються не частіше ніж один раз на місяць. Майбутні витрати – це витрати, на які резервуються кошти в корисно – нормативному порядку (оплата відпусток, сезонні витрати та інше).

Такий вид класифікації дає змогу забезпечити економічно обґрунтований рівномірний у часі розподіл витрат на виробництво продукції.

Отже, для правильного розуміння призначення витрат, їх економічної ролі у виробництві важливе значення має їх економічна сутність та класифікація. Існуюча класифікація витрат не повністю відповідає вимогам ринкової економіки. Зокрема відсутній поділ витрат стосовно прийняття управлінських рішень, що є актуальним в сучасних умовах господарювання.

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

За сучасних умов ведення бізнесу ухвалення рішень щодо поліпшення фінансового стану підприємств потребує відповідної інформаційної підтримки. Перш за все мова йде про створення повноцінної інтегрованої та якісної, достатньо структурованої та методично забезпеченої інформаційної системи управління фінансовими ресурсами для забезпечення стійкого розвитку підприємств у перспективі.

На нашу думку, формування подібних систем має визначатися потребами управлінського персоналу, характером діяльності, можливістю відстежувати і відображати фінансові показники господарювання,